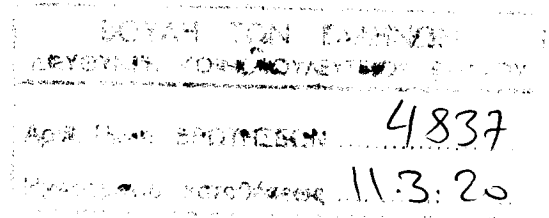

ΣΥΡΙΖΑ
ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ

ΑΘΗΝΑ, 11-03-2020

ΕΡΩΤΗΣΗ

Προς τον Υπουργό Δικαιοσύνης

Θέμα: «Έκτιση ποινής με κοινωνική εργασία»

Ο θεσμός της κοινωνικού εργασίας έχει εισαχθεί στη χώρα από το 1991 (ν. 1941/1991). Αρχισε να εφαρμόζεται από το 1997, και ιδιαίτερα μετά το 2007, οπότε άρχισαν να λειτουργούν οι Υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων και Κοινωνικής Αρωγής, οι οποίες είναι οι αρμόδιες υπηρεσίες για την υλοποίηση του μέτρου. Το περιεχόμενο του θεσμού ήταν η εναλλακτική έκτιση των ποινών των πλημμελημάτων με παροχή υπηρεσίας ή εργασίας από τους κατάδικους στην κοινωνία («κοινότητα») ή και στο ίδιο το θύμα.

Μέχρι την θέσπισή του η χώρα μας είχε υποστεί αλληπάλληλες καταδίκες από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου λόγω του υπερπληθυσμού στις ελληνικές φυλακές, που πέρα από τις οικονομικές επιβαρύνσεις, αμαύρωναν το πρόσωπο της χώρας διεθνώς, με αποτέλεσμα σε μόνιμη βάση από το 2005 να προβλέπεται «έκτακτο» νομοθετικό πλαίσιο για την αποσυμφόρηση των καταστημάτων κράτησης. Παράλληλα, η «επικοινωνιακή» διαχείριση της σωφρονιστικής πολιτικής από την μέχρι τότε πολιτική ηγεσία, προκειμένου ναδειχθεί ότι το κράτος-τιμωρός είναι παρόν είχε ως αποτέλεσμα την διεύρυνση των όρων της αναστολής και της μετατροπής της ποινής, στην προσπάθεια να μην οδηγηθεί σε αδιαχώρητο το σωφρονιστικό σύστημα της χώρας μας, δημιουργώντας «ονομαστικές» ποινές, οι οποίες σπάνια εκτίονταν και προέβλεπαν ένα διάχυτο «στίγμα ατιμωρησίας».

Με τον νέο Ποινικό Κώδικα, όπως νομοθετήθηκε από την προηγούμενη κυβέρνηση με τον ν. 4619/2019 (ΦΕΚ Α 95/11.6.2019, «Νέος Ποινικός Κώδικας») καθιερώθηκε η ειλικρίνεια των ποινών με την πραγματική έκτιση των επιβαλλόμενων ποινών σε αντιδιαστολή με την επιβολή ονομαστικά απλώς αυστηρών ποινών, όπως συνέβαινε μέχρι σήμερα. Για αυτό προβλέφθηκε ότι ποινές φυλάκισης από 3 έως 5 έτη για πλημμελήματα ούτε αναστέλλονται ούτε μετατρέπονται, αλλά εκτίονται. Ως αναγκαία συμπλήρωση αυτής της εξέλιξης η κοινωνική εργασία προβλέφθηκε ως κύρια ποινή. Η αναβάθμισή της είχε ως

στόχο δύο άξονες. Αφενός το συνολικό σύστημα του νέου Ποινικού Κώδικα να καταστεί βιώσιμο θεραπεύοντας τον ήδη υπάρχοντα υπερπληθυσμό των φυλακών, όσο και τις απάνθρωπες συνθήκες κράτησης, αλλά και αυτόν που θα ανέκυπτε λόγω του νέου τρόπου εκτέλεσης των ποινών. Αφετέρου, δεδομένου ότι οι βραχυχρόνιες στερητικές της ελευθερίας ποινές έχει αποδειχθεί ότι αδυνατούν εν τοις πράγμασι να ανταποκριθούν στο σωφρονιστικό τους προορισμό κρίθηκε αναγκαία η αντικατάστασή τους με εναλλακτικού τύπου ποινές, προσαρμοσμένες στα σύγχρονα οικονομικοκοινωνικά δεδομένα.

Είναι κοινός τόπος ότι μεταξύ των εγκληματολόγων διεθνώς, μετά την αποτυχία του αμιγούς τιμωρητικού συστήματος εμφανίσθηκε στο προσκήνιο το πρότυπο που στοχεύει στην επανένταξη και στην επανόρθωση με απώτερο σκοπό την επαναφορά της κοινωνικής ειρήνης, η οποία διαταράχθηκε από το «έγκλημα». Οι στόχοι αυτοί εκτός από το ότι είναι πιο «ανθρώπινοι» εστιάζουν σε μία πιο πολύπλευρη και συνολική απάντηση στο εγκληματικό φαινόμενο. Πρόκειται, στην ουσία, για μια καθαρά ανθρωποκεντρική προσέγγιση του ζητήματος του «σωφρονισμού», με πολύ ευεργετικά για όλους αποτελέσματα.

Σε αντίθετη περίπτωση, ο καταδικασθείς για αδίκημα μειωμένης βαρύτητας αναγκάζεται να αντιμετωπίσει τόσο των υπερπληθυσμό των φυλακών όσο και τις απάνθρωπες συνθήκες κράτησης. Συνεπώς, η υπέρμετρη επιβάρυνση του καταδικασθέντος, ο οποίος κρατείται σε συνθήκες στερήσεων και κακουχιών, όχι μόνο αποτυγχάνει να λειτουργήσει ως μοχλός βελτίωσής του, αλλά, τουναντίον, καθιστά πολύ πιθανή την έκδοση νέων καταδικαστικών αποφάσεων σε βάρος της χώρας μας από το ΕΔΔΑ για παραβίαση του άρθρου 3 της ΕΣΔΑ. Μάλιστα, τον Μάρτιο του 2010 το Συμβούλιο της Ευρώπης, με μία Έκθεσή του σχετικά με τον υπερπληθυσμό στις φυλακές της χώρας μας, πρόβαλε την ανάγκη απευθείας επιβολής από το δικαστήριο των εναλλακτικών τρόπων έκτισης των ποινών και μάλιστα ως κύριων ποινών. Για την ύπαρξη της εξάλλου, έδειχναν ενδιαφέρον οι φορείς της Τ.Α., οι δικηγορικοί σύλλογοι, οι δασικές υπηρεσίες, τα νοσοκομεία, τα γηροκομεία, οι κοινωνικές υπηρεσίες κ.ά.

Σήμερα όμως, οι φορείς αυτοί και οι πολίτες που εξυπηρετούν στερούνται «επ' αόριστον» των υπηρεσιών αυτών των καταδίκων. Με την «αναστολή για αόριστο χρονικό διάστημα» (άρθρ. 98 ν. 4623/19), που ψήφισε πρόσφατα η σημερινή ελληνική κυβέρνηση, η Ελλάδα θα είναι η μόνη ίσως ευρωπαϊκή χώρα που δεν θα διαθέτει εναλλακτικό τρόπο έκτισης της στερητικής της ελευθερίας ποινής, πλην δηλαδή του εγκλεισμού σε σωφρονιστικά καταστήματα, στα οποία, όπως προαναφέρθηκε, σημειώνεται ήδη «υπερπλήρωση». Ο θεσμός αυτός συνηθίζεται και στο αγγλοσαξονικό δικαϊκό σύστημα, εμπειρία την οποία επίσης αγνόησε η σημερινή κυβέρνηση. Ούτε έλαβε υπόψη την επισήμανση της Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής ότι «ακόμα και στα πλημμελήματα που επιφέρουν ποινή φυλάκισής τριών ετών, με την κατάργηση του μέτρου της κοινωφελούς εργασίας οι κατάδικοι θα πρέπει είτε να ΕΞΑΓΟΡΑΣΟΥΝ την ποινή είτε να παραμείνουν στη φυλακή». Την ημέρα της συζήτησης στο κοινοβούλιο της θέσης της σε αναστολή, ο αρμόδιος Υπουργός δεσμεύτηκε ότι θα την επαναφέρει. Παρόλα αυτά, από τότε δεν έχει τεθεί υπόψη μας κάποια

επικαιροποίηση του ζητήματος από τον ίδιο, ούτε έστω, κάποιο συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα επαναφοράς της προκειμένου να μην καταστεί κενό γράμμα η προσφορά που μπορεί να παρέχει.

Κατόπιν τούτων ερωτάται ο Υπουργός:

Έχει κάποιες θεμελιώδεις ενστάσεις σχετικά με τη καθιέρωση της ειλικρίνειας των ποινών στο ποινικό μας σύστημα;

Σκοπεύει να επαναφέρει το προηγούμενο καθεστώς ποινικής αντιμετώπισης του δράστη ενός ποινικού αδικήματος, όπως αυτό αναλύθηκε πιο πάνω;

Αν ναι, θα είναι η κατάργησή του νέου τρόπου προσέγγισης του ποινικού φαινομένου προϊόν μακρόχρονης διαδικασίας από την επιστήμη, όπως συνέβη με αυτόν που ισχύει σήμερα;

Υπάρχει κάποιο συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα που έχει εκπονηθεί από το Υπουργείο Δικαιοσύνης για την επαναφορά του θεσμού της κοινωφελούς εργασίας;

Αν όχι, αδιαφορεί για τα σύγχρονα συμπεράσματα της εγκληματολογίας και της σωφρονιστικής σχετικά με την επανένταξη και βελτίωση του εγκληματία και για τα ανθρώπινα δικαιώματα των εγκλεισμένων;

Ο Ερωτών Βουλευτής

Μάρκου Κώστας

Βερναρδάκης Χριστόφορος

Βέττα Καλλιόπη

Γιαννούλης Χρήστος

Γκιόλας Γιάννης

Ηγουμενίδης Νικόλαος

Καρασαρλίδου Ευφροσύνη

Καφαντάρη Χαρά

Μάλαμα Κυριακή

Μαμουλάκης Χαράλαμπος

Μεϊκόπουλος Αλέξανδρος

Παπαηλιού Γεώργιος

Σκουρολιάκος Παναγιώτης

Σκούφα Μπέττυ

Τριανταφυλλίδης Αλέξανδρος

Τσίπρας Γεώργιος

Φίλης Νικόλαος

Φωτίου Θεανώ

Χρηστίδου Ραλλία

Ψυχογιός Νικόλαος